

Afspraken in de cao over de arbocatalogus

Er zijn verschillende manieren om afspraken tussen sociale partners vast te leggen over de arbocatalogus:

1. *Een branchevereniging of vakbond neemt een initiatief en vraagt de andere partij(en) om te participeren in het proces. Dit wordt verder niet genoemd in de cao.*

Er ontstaat een catalogus met door sociale partners goedgekeurde oplossingen. Als de Inspectie SZW deze positief heeft getoetst, en in de verzamelbeleidsregel heeft opgenomen, dan is de catalogus een oplossingenregister met handreikingen aan alle bedrijven in de branche, conform de reikwijdte genoemd in de catalogus. Het arbobeleid van individuele bedrijven wordt bij de handhaving door de inspectie getoetst aan de grenswaarden en doelvoorschriften uit de Arbowet. Individuele bedrijven mogen afwijken van de arbocatalogus, mits zij eenzelfde beschermingsniveau bieden en wat de betreft de stand der techniek oplossingen toepassen die gelijkwaardig zijn aan de oplossingen die in de arbocatalogus zijn beschreven en daarmee voldoen aan de Arbowet.

2. *Er is sprake van een cao-afpraak dat er een arbocatalogus zal worden gemaakt.*

Behelst de cao-afpraak alleen deze afspraak, dan is de situatie dezelfde als beschreven in punt 1. Een cao-afpraak geeft naleving een iets dwingender karakter en geeft de intentie weer van sociale partners om samen te werken aan of te investeren in goede arbeidsomstandigheden.

2. *Er is sprake van een cao-afpraak waarin staat dat sociale partners in de arbocatalogus afspraken hebben vastgelegd over arbeidsomstandigheden.*

Deze afspraken zijn bindend voor alle bedrijven, die onder de cao vallen. Aangezien dit al het geval is door toetsing van de inspectie voegt een dergelijke algemene bepaling weinig toe.

3. *Er zijn in de cao afspraken gemaakt over de realisatie van een arbocatalogus én er staan inhoudelijke afspraken in de cao over te hanteren normen of maatregelen in de catalogus. Dit kan in de cao zelf zijn vastgelegd, maar ook in een aparte arbo-cao of arbo-paragraaf, die onderdeel uitmaakt van de cao.*

Een voorbeeld is de afspraak in de cao dat:

- een arborisico met behulp van een bepaald instrument (opgenomen in de arbocatalogus) wordt geïnventariseerd
- gebruik gemaakt zal worden van bepaalde maatregelen om een risico te beheersen
- de sector een strengere norm / grenswaarde (bijv. voor gevaarlijke stoffen) hanteert dan wettelijk is overeengekomen.

Een dergelijke afspraak, waarbij de cao de afspraken in de catalogus feitelijk bekrachtigt, geldt dan als bindend voorgeschreven voor bedrijven. Afwijken hiervan – tenzij deze ruimte uitdrukkelijk is benoemd in de cao – wordt lastig. In deze variant is er dus minder vrijheid voor individuele bedrijven om voor eigen oplossingen te kiezen.

De werknemer of werkgever kan bovendien naar de civiele rechter gaan om naleving van cao-afspraken te vorderen. Daarbij kan een vergoeding worden gevorderd vanwege geleden schade door het niet naleven van de cao-afspraken. Het vorderen van een schadevergoeding is een private aangelegenheid. De Inspectie SZW heeft ook hier dus geen handhavingstaak.

Normen/oplossingen in een arbocatalogus kunnen voor algemeen verbindendverklaring (AVV) in aanmerking komen als zij (in elk geval) in de cao zijn vastgelegd in de vorm van een plicht of recht van de werkgever c.q. werknemer. Voorbeelden worden in de regel niet algemeen verbindend verklaard. Na avv zijn ook bedrijven in de sector, die niet direct zijn gebonden aan de cao, verplicht om de in de cao gemaakte afspraken over (delen van) de arbocatalogus toe te passen c.q. na te leven. Omdat de arbocatalogus over het algemeen al een duidelijke reikwijdte heeft, die alle bedrijven in een branche of sector betreft (behalve die delen die alleen specifiek voor bepaalde bedrijven of situaties gelden), zal de avv niet heel veel toevoegen.

De inspectie zal dergelijke afspraken ook betrekken bij haar inspecties, waarmee deze afspraken dus onderdeel vormen van het toetsingskader van de inspectie.

TIP: *Bovenstaande voorbeelden zijn niet uitputtend, maar geven uitleg over veel voorkomende situaties. Bij vragen of twijfel: neem contact op met de eigen vakbond of werkgeversorganisatie om duidelijkheid te verkrijgen.*